



KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 11.12.2007
COM(2007) 798 konč.

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

**Lizbonska strategija za rast in delovna mesta, ki jo države članice in regije
izvajajo v okviru kohezijske politike EU v obdobju 2007–2013**

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

Lizbonska strategija za rast in delovna mesta, ki jo države članice in regije izvajajo v okviru kohezijske politike EU v obdobju 2007–2013

1. UVOD

Sporočilo vsebuje začetni pregled rezultatov pogajanj nove generacije strategij in programov kohezijske politike za obdobje 2007–2013¹. Zaradi svoje vsebine je del lizbonskega svežnja, ki daje podrobno oceno napredka po področjih politike za prvo triletno prenovljeno lizbonsko strategijo za rast in delovna mesta iz leta 2005. Sporočilo predvsem ponazarja, kako je bila lizbonska strategija za rast in delovna mesta pomembna za nove strategije in programe kohezijske politike. Zaradi bližajočega se pomladanskega zasedanja Evropskega sveta leta 2008 Sporočilo tudi proučuje, kakšna bi lahko bila vloga programov kohezijske politike za nadaljnji razvoj lizbonske strategije.

2. KOHEZIJSKA POLITIKA V OSPREDJU LIZBONSKEGA PROCESA

Evropska kohezijska politika je z reformo, ki jo je predlagala Komisija leta 2004 in so jo Parlament in države članice sprejele leta 2006, postala ena od glavnih politik Skupnosti za uresničitev agende Unije za rast in delovna mesta. Reforma je ohranila tradicionalna načela² kohezijske politike, obenem pa uvedla vrsto novih elementov zaradi potrebe po nezmanjšani pazljivi razporeditvi omejenih virov, ki so na voljo za spodbujanje trajnostne rasti, konkurenčnosti in zaposlovanja. Uvedla je zlasti naslednje:

- Strategija politike je bolj natančna in transparentna, saj zdaj prvič deluje v okviru strateških smernic Skupnosti o koheziji³, ki jih je Svet sprejel 6. oktobra 2006, ter v skladu z lizbonskimi integriranimi smernicami⁴. Ta okvir spodbuja države članice in regije, da se osredotočijo na tista področja naložb, ki pomagajo uresničevati nacionalne programe reform ob upoštevanju nacionalnih in regionalnih razmer. Ohranja tiste tri prednostne naloge, ki so v ospredju strategije za rast in delovna mesta, in sicer:
 - spremeniti Evropo in njene regije v privlačnejši kraj za naložbe in delo;
 - spodbujati inovacije, podjetništvo in rast gospodarstva, temelječega na znanju;
 - ustvariti več delovnih mest in boljša delovna mesta.

¹ Podatki temeljijo na zadnjih informacijah, ki so jih vkodirale države članice o novih programih od 27. novembra 2007.

² Poglavje IV Uredbe Sveta 1083/2006 z dne 11. julija 2006 navaja načela pomoči kohezijske politike EU (dopolnjevanje, skladnost, usklajevanje in spoštovanje pravnega reda, načrtovanje programov, partnerstvo, teritorialna raven izvajanja, sorazmerna intervencija, deljeno upravljanje, dodatnost, enakost med moškimi in ženskami ter nediskriminacija in trajnostni razvoj).

³ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2007/osc/index_en.htm.

⁴ http://ec.europa.eu/growthandjobs/pdf/integrated_guidelines_en.pdf.

- Države članice so pozvane, da namenijo večji del svojih finančnih sredstev za naložbe, ki bi lahko znatno prispevale k uresničevanju lizbonskih ciljev⁵. Evropski svet je decembra 2005 presodil, da so lahko ti ukrepi najbolj učinkoviti.

Določbe o namenitvi sredstev so sicer obvezne za države EU-15, Komisija pa je spodbudila vse države članice in regije, da izdatke usmerijo v naložbe, ki lahko pomagajo podpreti strukturne reforme, predvidene v nacionalnih programih reform. Namenitev sredstev služi kot merilo, ki bo v pomoč pri spremljanju napredka v prizadevanjih za zagotovitev, da programi skozi celotno obdobje 2007–2013 ostanejo usmerjeni v naložbe, ki spodbujajo rast in ustvarjajo nova delovna mesta.

- Povezave med upravljanjem nacionalnih programov reform in programi kohezijske politike so se okrepile zaradi novih mehanizmov poročanja, uvedenih tako z lizbonsko strategijo kot s kohezijsko politiko. Ti vzporedni postopki vključujejo redno poročanje o prispevanju kohezijske politike k rasti in delovnim mestom ter omogočajo navzkrižno preverjanje med obema področjema politike, kar zagotavlja doslednost. Države članice so v svojih poročilih o izvajanju lizbonske strategije letos prvič vključile oddelek o vlogi kohezijske politike, kar bo posledaj stalna praksa.
- Države članice morajo v skladu s kohezijsko politiko letno poročati o namenskih sredstvih za naložbe v okviru vsakega posameznega operativnega programa. Poleg tega bo vsaka država leta 2009 in 2012 predložila strateško poročilo s podatki o prispevku kohezijske politike k lizbonski strategiji. Temu bo leta 2010 in 2013 sledilo poročilo Komisije, v katerem bodo povzeti nacionalni prispevki ter proučene možnosti in potrebe po prilagoditvi programov novim izzivom.
- Reforma kohezijske politike je omogočila večjo decentralizacijo pristojnosti ter prenos le-teh na lokalne in regionalne partnerje. Kohezijska politika se lahko z združevanjem lokalnega in regionalnega znanja, izkušenj in virov ter oblikovanjem celovitih, posameznim potrebam prilagojenih lokalnih in regionalnih strategijah bolje usmeri na naložbe z največjim učinkom na rast in delovna mesta. Po drugi strani lahko decentralizacija s krepitvijo pristojnosti in lastništva na kraju samem na podlagi lizbonske strategije prispeva k boljšemu upravljanju na vseh ravneh.

Za izpolnitev ciljev lizbonske strategije so potrebna stalna in usklajena prizadevanja ter politična zaveza evropskih institucij, držav članic in regij. Države članice in Komisija so v letu 2007 tesno sodelovale pri pripravi nacionalnih in regionalnih strategij, s katerimi so želele podpreti prednostne naloge za naložbe, opredeljene v nacionalnih programih reform in zahtevah za posamezne države, ki jih je sprejel Svet⁶. Obenem je pri uresničevanju lizbonskih ciljev treba upoštevati razmere in izzive vsakega posameznega okolja, saj se izhodiščni položaji evropskih držav in regij medsebojno razlikujejo. Te strategije so zdaj uvedene v vseh 27 državah članicah, vendar pa se pravo delo šele začne, saj je treba zagotoviti, da se z izvajanjem programov prizadevanja za rast in delovna mesta na kraju samem podvojijo. Pomembno je, da se ta prizadevanja ohranijo skozi celotno obdobje 2007–2013 in se sredstva ne preusmerijo na manj pomembne prednostne naloge.

⁵ Člen 9.3 Uredbe Sveta (ES) 1083/2006 in Priloga IV k njej, (UL L 210/25, 31.7.2006).

⁶ Sklepi pomladanskega zasedanja Evropskega sveta leta 2007.

3. GLAVNE TOČKE PROGRAMOV KOHEZIJSKE POLITIKE ZA OBDOBJE 2007–2013

3.1. Zagotavljanje usklajenosti z nacionalnimi programi reform

Med pogajanji z večino držav članic so pristojni za usklajeno izvajanje nacionalnih programov reform na eni strani ter pristojni za pripravo strategij (nacionalnih strateških referenčnih okvirjev – NSRO) in programov kohezijske politike na drugi strani tesno sodelovali. Precej nacionalnih strateških referenčnih okvirjev opisuje, kako je to sodelovanje organizirano, kar je nov zelo pomemben dejavnik, saj je samo v nekaterih državah za oba postopka politike pristojno eno samo ministrstvo. V nekaterih državah so organi sklenili, da je za učinkovito usklajevanje potrebna upravna sprememba. Vendar pa se morajo države članice, v katerih to sodelovanje še ni popolnoma učinkovito, še bolj potruditi pri usklajevanju.

3.2. Osredotočenje na lizbonske prednostne naloge

Celotni proračun za evropsko kohezijsko politiko za obdobje 2007–2013 znaša 347 milijard EUR (v tekočih cenah). Ta znesek bo dopolnjen z nacionalnim javnim in zasebnim sofinanciranjem v vrednosti približno 160 milijard EUR. Drugače povedano, z dodatnimi nacionalnimi javnimi in zasebnimi sredstvi bodo programi kohezijske politike letno mobilizirali več kot 70 milijard EUR med letoma 2007 in 2013.

Iz strategij, ki so jih države članice pripravile za programsko obdobje 2007–2013, je mogoče sklepati, da nedvomno prihaja do spremembe težišča v prid ključnih lizbonskih prednostnih nalog, ki postajajo vedno bolj pomembne. Države članice EU-15 morajo v skladu z določbami o namenitvi sredstev vložiti večji del svojih finančnih sredstev⁷, tj. 60% skladov za svoje konvergenčne regije in 75% za regije v okviru cilja regionalne konkurenčnosti in zaposlovanja, v kategorije, ki so bistvene za spodbujanje rasti in ustvarjanje novih delovnih mest. Za države EU-12 ti cilji niso obvezni, vendar pa so se vse države članice obvezale k razporeditvi sredstev, čeprav v različni meri.

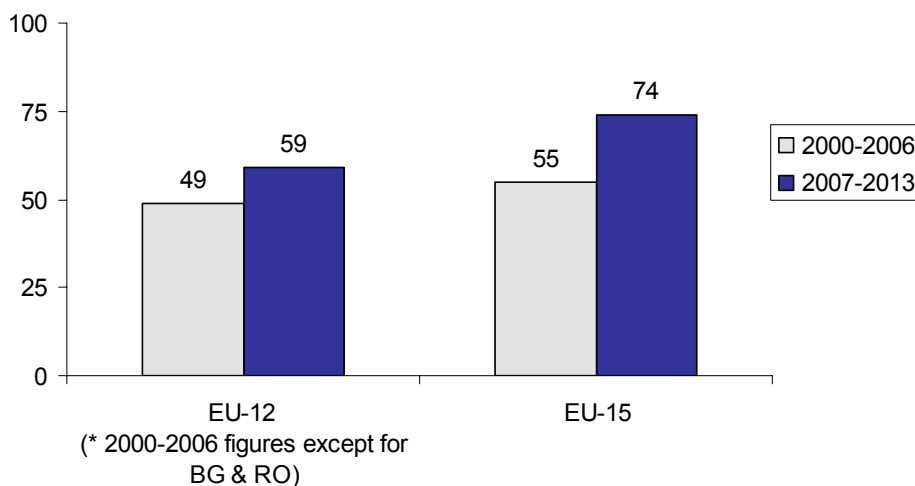
Rezultati so bili na splošno spodbudni. Za manj razvite regije v okviru **konvergenčnega cilja** v državah EU-27, ki jim je vsem skupaj namenjenih več kot 80% sredstev kohezijske politike, bo 65% sredstev namenjenih za naložbe, ki so v skladu s cilji, povezanimi z lizbonsko strategijo. To pomeni **dvig za 11 odstotnih točk** v primerjavi s prejšnjim programskim obdobjem. Regije s programi v okviru **cilja regionalne konkurenčnosti in zaposlovanja**, ki jim je namenjenih 16% sredstev kohezijske politike in so običajno morale usmeriti svoja bolj omejena sredstva v bolj produktivne naložbe, nameravajo še naprej vlagati velik del sredstev, tj. **82% vseh sredstev za obdobje 2007–2013**, v prednostne naloge, povezane z lizbonsko strategijo.

Seveda je iz danih razmer razvidno, da med državami EU-15 in EU-12 obstajajo razlike. Za države članice EU-15, za katere je razporeditev sredstev obvezna, so ustrezne številke, kakor je za pričakovati, nekoliko višje s **74% za konvergenčni cilj in 83% za cilj regionalne konkurenčnosti in zaposlovanja**, čeprav se ti odstotki znatno razlikujejo tako med državami članicami kot med regijami.

⁷ Člen 9.3 Uredbe Sveta (ES) 1083/2006 in Priloga IV k njej, (UL L 210/25, 31.7.2006).

Za države članice EU-12 (za katere so določbe o namenitvi sredstev neobvezne) je delež približno **59%** za konvergenčni cilj, kar je tudi isti delež, ugotovljen za zelo omejeno število programov v teh državah članicah, ki prejemajo podporo v okviru cilja regionalne konkurenčnosti in zaposlovanja.

Level of earmarking for Convergence Regions in EU-12* and EU-15
Comparison 2000-2006 / 2007-2013
 (in % of total funds)



Kakor je navedeno, se deleži za posamezne države članice znatno razlikujejo. Na samem vrhu so konvergenčne regije na Portugalskem in v Španiji v povprečju namenile 80% skupnih sredstev za naložbe, za konkurenčne regije pa je največji delež za Dansko, in sicer 92% skupnih sredstev⁸. V državah EU-12 so deleži skromnejši, vendar je treba opozoriti, da v mnogih regijah še vedno obstaja potreba po naložbah v različnih sektorjih, ki so bistveni za gospodarski napredek. Spodbudno pa je dejstvo, da so se Bolgarija, Poljska in Romunija, katerih potrebe po naložbah v osnovno infrastrukturo so velike, odločile, da bodo znaten delež sredstev usmerile v prednostne naloge, povezane z lizbonsko strategijo.

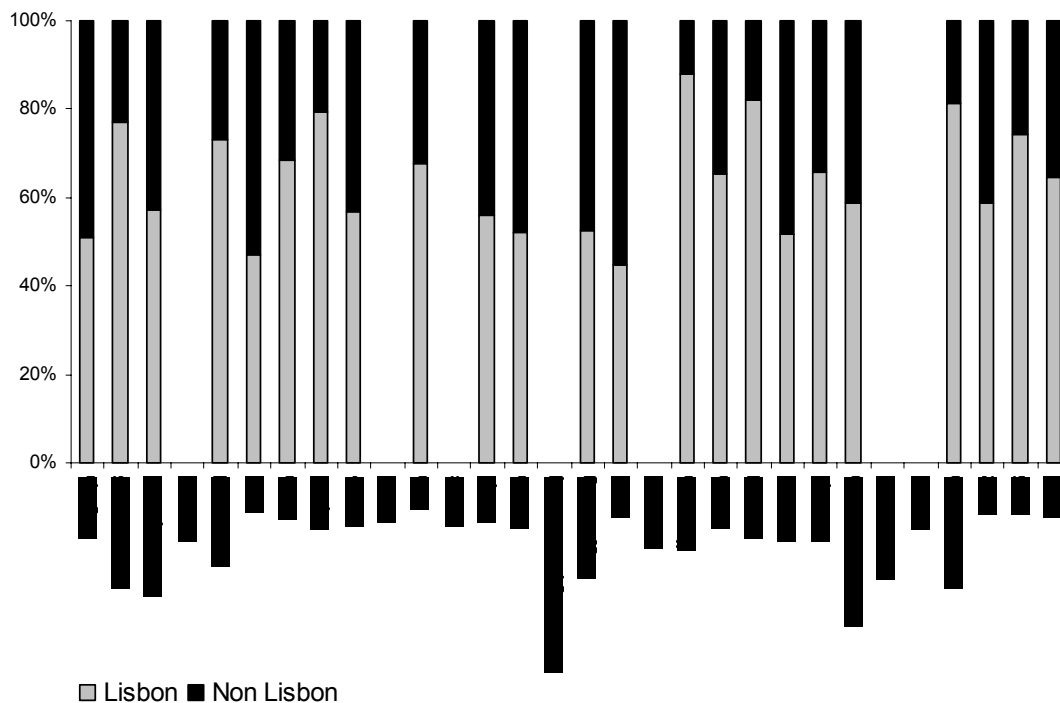
Sredstva, namenjena za spodbujanje zaposljivosti in človeškega kapitala, običajno spadajo v okvir kategorij, povezanih z lizbonsko strategijo, kar pomeni velik ciljni obseg namenskih sredstev. Kljub temu morajo države članice ob podpori Komisije zagotoviti, da so sredstva kohezijske politike resnično usmerjena v ukrepe, ki so najbolj učinkoviti v smislu rasti in delovnih mest. V tem postopku bi morali biti koristni novi mehanizmi navzkrižnega poročanja skupaj z določbami o namenitvi sredstev.

⁸ Ti deleži se lahko v zadnji različici operativnih programov še spremenijo.

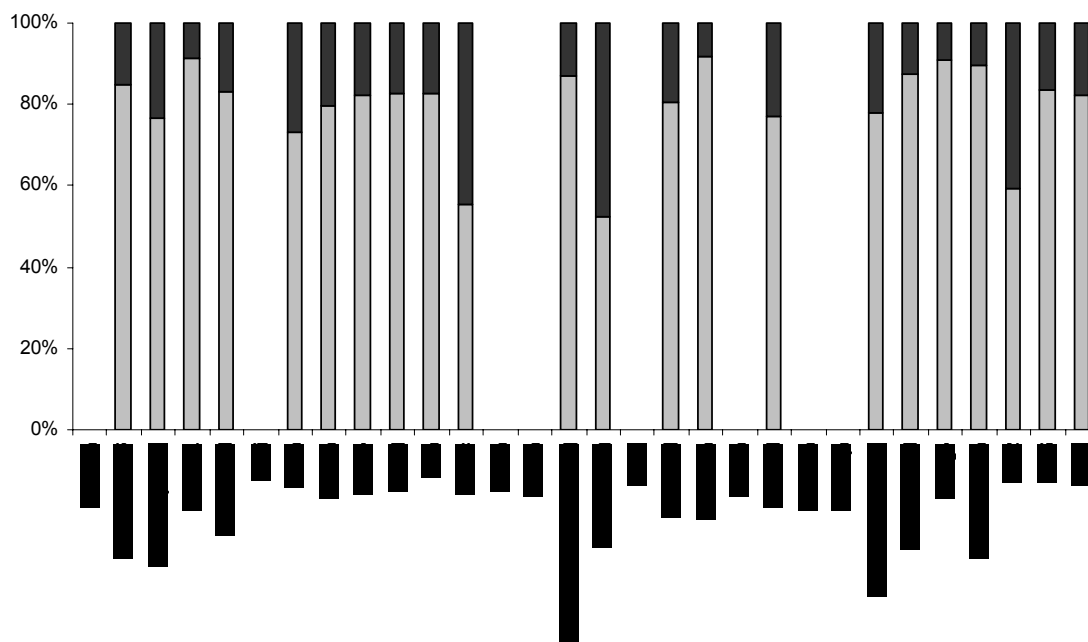
Delež namenjenih sredstev po državah članicah

2007–2013
(v % skupnih sredstev)

Convergence



Regional Competitiveness and Employment



3.3. Podpora štirim prednostnim ukrepom s pomladanskega zasedanja Sveta leta 2006 in 2007

Evropski svet je na pomladanskem zasedanju leta 2006 opredelil štiri prednostna področja v okviru prenovljene lizbonske strategije, na katera bi morale EU in države članice usmeriti svoja prizadevanja tudi v okviru kohezijske politike: več naložb v znanje in inovacije; sprostitvev poslovnega potenciala zlasti malih in srednjih podjetij; izboljšanje zaposljivosti s prožno varnostjo in boljše upravljanje z energetskimi viri. Komisija je spodbudila države članice, da si še posebej prizadevajo za razvoj teh prednostnih nalog in jih vključijo v svoje nacionalne in regionalne strategije.

V novih programih kohezijske politike se še posebej spodbujajo **naložbe v znanje in inovacije**. Za naložbe na teh področjih je namenjenih več kot 85 milijard EUR⁹. Več kot polovica tega zneska, tj. 49,5 milijarde EUR, bo vložena v večjo inovativnost v podjetjih, in sicer bo namenjena podpori prenosa tehnologije in omrežij sodelovanja, pa tudi raziskavam in razvoju ter ekološkim inovacijam (tehnologije in proizvodi). Preostali znesek je namenjen za pomoč pri razširjanju in uporabi IKT s strani podjetij in državljanov ter razvoju tehnologij IKT; podpori pri ustanavljanju novih podjetij in samozaposlovanju; razvoju znanja in spodbujanju prožnejše in prilagodljivejše delovne sile. Kohezijska politika bo tudi vlagala v ukrepe, s katerimi bo zagotovila, da bo prizadevanje za odličnost in inovacije postalo bistveno na vseh ravneh izobraževanja in usposabljanja. V primerjavi z obdobjem 2000–2006 je splošni rezultat za vse programe pričakovano povečanje za raziskave, razvoj in inovacije, kar seveda pomeni več kot podvojeno prizadevanje na tem področju in potrojitev razpoložljivih finančnih sredstev¹⁰. V novih državah članicah bo delež izdatkov za raziskave, razvoj in inovacije celotnega razpoložljivega proračuna štirikrat večji kot v prejšnjem obdobju. V drugih državah članicah so se sredstva, namenjena za raziskave, razvoj in inovacije na splošno občutno povečala. Podpora Španiji iz strukturnih skladov se je na primer v primerjavi z obdobjem 2000–2006 zmanjšala za 40%, vendar pa se bodo izdatki za raziskave in razvoj podvojili, kar pomeni več kot 7,5 milijarde EUR.

Za naložbe za raziskave, razvoj in inovacije bo pomembno, da se izkoristi potencial obstoječih centrov odličnosti in da se povečajo dodatne zasebne naložbe, kjer je to mogoče. Vendar pa je treba poiskati nove načine za povečanje nacionalnih in regionalnih zmogljivosti za raziskave, razvoj in inovacije ter bolje izkoristiti obstoječi potencial raziskav in tehnološkega razvoja. Komisija zato predlaga novo generacijo prvovrstnih laboratorijev, instrumentov in infrastruktur za temeljne raziskave, kar bo zahtevalo skupno ukrepanje v vsej EU in omogočilo državam članicam in regijam, da v prihodnjih desetletjih ohranijo vodilno vlogo v raziskavah. Potrebne naložbe bi lahko deloma podprli programi kohezijske politike v skladu s svojimi konkretno določenimi cilji.

⁹ Delovni dokumenti služb Komisije SEC(2007) 1547 z dne 14. novembra 2007 vsebujejo podrobnejšo analizo RTRI glede sprejetih programov in osnutkov programov s konca oktobra 2007.

¹⁰ Relativni delež izdatkov RTRI se poveča s približno 11% na 25%, obseg finančnih sredstev pa s 25,5 milijarde EUR na 85,2 milijarde EUR.

Spodbujanje podjetništva v okviru novih programov je neposredno povezano s prednostno nalogo Sveta, ki je **sprostitev poslovnega potenciala, zlasti malih in srednjih podjetij**, ter je ena od glavnih tem za obdobje 2007–2013. Države članice in regije so posebej izpostavile zagotavljanje podpornih storitev za podjetja, ki bi zlasti malim in srednjim podjetjem omogočile boljšo konkurenčnost in prehod na mednarodne trge. Načrtuje se, da bodo podpirne storitve za podjetja, namenjene zlasti malim in srednjim podjetjem, v naslednjih sedmih letih prejele približno 19 milijard EUR, kar je 5% razpoložljivih sredstev EU. Kohezijska politika bo mala in srednja podjetja podprla pri učinkovitem vlaganju v njihov človeški kapital, vzpostavitvi usposobljenih upravnih struktur in točnejših predvidevanjih gospodarskih sprememb. Podpora EU malim in srednjim podjetjem bo vključevala tudi naložbe za pomoč pri ustvarjanju podjetjem bolj prijaznega okolja in skrajšanje nepotrebnih birokratskih postopkov. Pričakuje se, da bodo ta prizadevanja državam članicam pomagala, da se približajo pristopu „vse na enem mestu“ za podporo podjetjem.

Naslednji ukrep na tem področju izboljšuje dostop podjetjem do financiranja iz povratnih virov, kot so posojila in tvegani kapital. Posebej pomembne so pobude finančnega inženirstva, o katerih sta se dogovorili Komisija in skupina EIB: t. i. pobudi JEREMIE¹¹ in JESSICA¹², s katerima se želi izboljšati razpoložljivost izdelkov inovativnega finančnega inženirstva v regijah. V tej zgodnji fazi se ocenjuje, da bodo sredstva za naložbe iz programov kohezijske politike v okviru instrumenta JEREMIE za obdobje 2007–2013 preseгла 2,5 milijarde EUR. Na področju spodbujanja mikrokreditov je Komisija pred kratkim sprejela pobudo, pomembno za razvoj zaposlovanja in izboljšanje socialne vključenosti¹³.

Komisija je nedavno sprejela sporočilo, ki naj bi ga nacionalni in regionalni organi uporabili kot vodnik za sinergije med ukrepi kohezijske politike EU, okvirnimi programi za raziskave in programom za konkurenčnost in inovacije¹⁴. Komisija v dokumentu predlaga tudi številne načine, kako bo lahko skrbela za čim učinkovitejšo uporabo raznih virov financiranja, obenem pa poudarja, da imajo države članice in regije vodilno vlogo pri doseganju kar najboljše uporabe razpoložljivih evropskih sredstev.

Tudi novi programi so namenjeni **izboljšanju zaposljivosti s prožno varnostjo**, in sicer z zagotavljanjem pomoči delavcem, podjetjem in podjetnikom pri njihovih prizadevanjih, da se neprestano prilagajajo novim izzivom globalizacije trgov. Približno 13,5 milijarde EUR je bilo dodeljenih za pomoč podjetjem, da razvijejo v prihodnost usmerjene strategije za človeške vire, uvedejo inovativne in produktivnejše oblike in organizacijo dela ter olajšajo prehod, potreben zaradi prestrukturiranja. Obenem aktivne politike trga dela in ukrepi za vseživljenjsko učenje omogočajo državljanom, da pridobijo kompetence in kvalifikacije, ki jih potrebujejo v spreminjajočem se svetu. To vključuje neposredno podporo posameznim in sistemskim ukrepom za izboljšanje delovanja trga dela. Na splošno je v novih programih predvidenih približno 32 milijard EUR za boljši dostop do zaposlitve, kar pomeni vse od pomoči posameznikom do posodobitve zavodov za zaposlovanje. Učinkovito izvajanje reform trga dela je po ugotovitvah Sveta mogoče samo z dejavnim sodelovanjem socialnih partnerjev, kar bo podprto s približno 50 milijoni EUR iz proračuna kohezijske politike. Po

¹¹ JEREMIE – skupna evropska sredstva za mikro do srednja podjetja.

¹² JESSICA – skupna evropska podpora za trajnostne naložbe v mestna območja.

¹³ „Evropska pobuda za razvoj mikrokredita v podporo rasti in zaposlovanju“, COM(2007) 708 z dne 13. novembra 2007.

¹⁴ „Z raziskavami in inovacijami do konkurenčnih evropskih regij – prispevek k večji rasti ter k povečanju števila in kakovosti delovnih mest“, COM(2007) 474 z dne 16. avgusta 2007.

prvih ocenah je mogoče predvideti, da bo kohezijska politika v naslednjih sedmih letih s približno 50 milijardami EUR podprla različne elemente prožne varnosti.

Spričo velikega gospodarskega donosa naložb v zgodnje izobraževanje se bodo v tem novem programskem obdobju sredstva, namenjena za izboljšanje človeškega kapitala, v primerjavi s prejšnjim obdobjem znatno povečala. Približno 25,3 milijarde EUR je predvidenih za podporo reforme sistemov za izobraževanje in usposabljanje. V tem smislu bo mlajšim generacijam kot pomembnemu viru potencialne delovne sile posvečena posebna pozornost. Na podlagi tega pristopa je prišlo do močne zaveze v programih kohezijske politike, da se z njimi pomaga doseči cilje, o katerih se je dogovoril Svet v zvezi z zgodnjim zapuščanjem šole in pomočjo mladim pri zaposlovanju.

V novih programih se odraža tudi močan poudarek na **izboljšanju upravljanja energetskega virov in prehodu na učinkovito in celostno energetsko politiko EU**. Velik del prizadevanj v tem sektorju pripada zasebnemu sektorju, zato se absolutne ravni potrošnje v okviru programov zdijo skromne v primerjavi z drugimi področji. Vendar pa bodo v primerjavi z obdobjem 2000–2006 naložbe v obnovljive vire energije in energetsko učinkovitost petkrat večje v okviru konvergenčnega cilja in sedemkrat večje v okviru cilja regionalne konkurenčnosti in zaposlovanja.

3.4. Obravnava drugih ključnih priporočil Sveta in prednostnih nalog Skupnosti

Naložbe v kategorije, povezane z lizbonsko strategijo, bodo zajele raznovrstne vidike, kar bo pomagalo državam članicam, da pri izpolnjevanju ciljev, določenih v integriranih smernicah in priporočilih za posamezne države, presežejo izzive, ki zadevajo vsako državo posebej.

Namen novih programov kohezijske politike je s krepitvijo potencialnih sinergij med **varstvom okolja, preprečevanjem tveganja in rastjo** ustvariti razmere, ugodne za vse. Med prednostnimi nalogami na tem področju je zagotavljanje okoljskih storitev, kot so oskrba z vodo, infrastrukture za ravnanje z odpadki in odpadno vodo, izboljšano upravljanje naravnih virov, dekontaminacija tal za pripravo na nove gospodarske dejavnosti ter zaščita pred okoljskimi tveganji. Pričakuje se, da bo v ta področja vloženih približno 51 milijard EUR.

Ustrežno **prometno** omrežje je v vsaki regiji ali državi glavni predpogoj za gospodarski razvoj. V skladu s tem so države članice in regije, upravičene do financiranja v okviru konvergenčnega cilja ali Kohezijskega sklada, dale jasno prednost razvoju vseevropskih prometnih omrežij (TEN-T). Približno polovica vseh sredstev, predvidenih za promet (76 milijard EUR), bo dodeljena projektom TEN-T (38 milijard EUR¹⁵). Ti zajemajo ključne projekte, kot so razvoj železniške povezave „Rail Baltica“, ki teče od Helsinkov do Varšave, koridor vzhod-zahod, cesta, ki povezuje latvijska morska pristanišča in Rigo z Rusijo, večmodalna os, ki povezuje Portugalsko in Španijo z ostalo Evropo, ter mnoge druge. Druge prometne naložbe, ki naj bi jih financirali programi kohezijske politike, vključujejo sekundarne povezave za izboljšanje dostopnosti do omrežij TEN-T pa tudi spodbujanje okoljsko trajnejših prometnih sistemov, kar pomeni približno 45% vseh sredstev, predvidenih za promet, tj. približno 34 milijard EUR.

¹⁵ Znesek se poveča na 44,2 milijarde EUR, če dodamo še naložbe v inteligentne prevozne sisteme, letališča in pristanišča, ki tudi prispevajo k omrežjem TEN-T.

Svet je nekaterim državam članicam¹⁶ svetoval, da razvijejo koncept celotnega življenjskega cikla zaposlitve in **spodbujajo vključujoči trg dela** za tiste skupine, ki jim grozi socialna izključenost. Svet je na primer spodbudil organe na Poljskem, naj dopolnijo reformo javnih zavodov za zaposlovanje, da razširijo ukrepe, ki zadevajo prikrajšane skupine, za kar je bilo dodeljenih 1,5 milijarde EUR. Poročila držav članic o izvajanju poudarjajo tudi pomembno vlogo programov kohezijske politike, ki z ukrepi aktivne politike zaposlovanja zajamejo 25% dalj časa brezposelnih oseb in pomagajo zagotavljati, da ima vsaka nezaposlena oseba možnost za novi začetek.

Izvajanje lizbonske strategije je odvisno od učinkovite javne uprave in storitev. Za pomoč pri posodobitvi javne uprave in storitev na nacionalni, regionalni in lokalni ravni, ki bo omogočila razvoj in izvajanje učinkovitih politik in programov, bo porabljenih približno 3,6 milijarde EUR. Ukrepi bodo vključevali izboljšanje kakovosti in izvajanje zakonodaje, pripravo ocen učinkov ter ustvarjanje dostopnih in kakovostnih storitev za državljane in podjetja. Ukrepi bodo poleg spodbujanja boljše pravne ureditve obravnavali tudi potrebe po racionalizaciji upravnih postopkov in povečani zmogljivost osebja. Ukrepi kohezijske politike bodo na primer pomagali Grčiji pri obravnavanju priporočil za posodobitev javne uprave in okrepitev njenih zmogljivosti pravne ureditve, nadzora in izvajanja zakonodaje. Tudi Bolgarija in Romunija sta oblikovali posebne programe za spodbujanje razvoja upravnih zmogljivosti, saj je to predpogoj za učinkovito izvajanje vseh strukturnih reform.

Nenazadnje bo JASPERS¹⁷, instrument za tehnično pomoč, ki ga v okviru novega partnerstva upravljata EIB in EBOR, pomagal novim državam članicam pri razvoju zmogljivosti za pripravo visokokakovostnih projektov za podporo s strani Unije, vključno s tistimi, ki so organizirani kot javno-zasebno partnerstvo.

3.5. Spodbujanje partnerstva

Eden od ključnih dejavnikov, ki poudarja dodano vrednost in učinkovitost kohezijske politike, je kakovost partnerstva med vsemi interesnimi skupinami, vključno s tistimi na regionalni in lokalni ravni, pri pripravi in izvajanju programov kohezijske politike. Kohezijska politika je razvila edinstven sistem večplastnega upravljanja, ki vključuje „vertikalne“ partnerje (Skupnost, nacionalni, regionalni in lokalni organi) in „horizontalne“ interesne skupine (predstavniki gospodarstva, sindikati, NVO itd.). Na podlagi začetnega pregleda programskih dokumentov je mogoče sklepati, da se pristopi k partnerstvu razlikujejo po državah¹⁸, glede na posamezne institucionalne razmere. Čeprav so se strukture za vključitev partnerjev v načrtovanje programov v mnogih državah članicah izboljšale v primerjavi s preteklimi leti, je treba med izvajanjem programa še naprej razvijati tesno sodelovanje med vsemi zainteresiranimi stranmi za program reforme, da se zagotovi usmerjanje sredstev na strategijo za rast in delovna mesta.

¹⁶ HU, SK, PL, EE.

¹⁷ Skupna pomoč za podporo projektov v evropskih regijah.

¹⁸ V zvezi s tem je bila platforma za spremljanje lizbonske strategije Odbora regij zelo koristna: <http://lisbon.cor.europa.eu/>

4. SKLEPNE UGOTOVITVE

Proučitev nove generacije strategij in programov kohezijske politike za obdobje 2007–2013 kaže, da bo večina razpoložljivih sredstev uporabljena za razvoj najpomembnejše prednostne naloge Unije: lizbonske strategije za rast in delovna mesta. Razlog za to je predvsem velika reforma kohezijske politike 2007–2013, ki je ustvarila podlago za bolj strateški pristop k načrtovanju naložb na osnovi lizbonske strategije in večjemu lastništvu strategije na kraju samem, in sicer s spodbujanjem decentralizacije upravljanja in večje vloge partnerjev.

Reforma kohezijske politike je po novih določbah o namenitvi sredstev spremenila značaj dialoga med Komisijo ter nacionalnimi in regionalnimi organi, ki se je tako bolj kot prej usmeril v načine za razvoj dejavnikov gospodarske konkurenčnosti in ustvarjanja delovnih mest. Komisija je tudi nedavno opozorila na pomembnost teh elementov kot ključnih načel za zmogljivost in učinkovitost politike Skupnosti na splošno pri pripravi na razpravo o proračunu EU za obdobje po 2013¹⁹.

Pravzaprav je v okviru splošne prerazporeditve sredstev poudarek vedno bolj na vprašanjih v zvezi s čim boljšo porabo sredstev.

V tej fazi programski dokumenti določajo namene držav članic in regij za naslednje obdobje in izvajanje se šele začne. Samo z doseganjem rezultatov v prihodnjih letih se bodo izpolnila visoka pričakovanja za nove programe. Zato bo nujno zagotoviti učinkovito in pravočasno izvajanje načrtovanih ukrepov ter, če bo potrebno, okrepiti dogovorjene določbe in tako zagotoviti, da se tesna povezava med kohezijsko politiko in prednostnimi nalogami lizbonske strategije lahko ohranja skozi celotno programsko obdobje.

Komisija bo še naprej tesno sodelovala z državami članicami ter pri tem uporabljala vzpostavljene sisteme in postopke za spremljanje, ocenjevanje in po potrebi prilagoditev programov spremenjenim razmeram in prednostnim nalogam. Komisija bo glede na razpoložljive informacije še naprej poročala o izvajanju, spomladi 2008 pa bo pripravila podrobnejše poročilo po sklepih vseh pogajanj o programih za obdobje 2007–2013. Komisija bo tudi izkoristila priložnost, ki ji jo nudi cikel upravljanja lizbonske strategije, in bo Svet opozorila na vsako izboljšavo, ki bi lahko bila potrebna pri izvajanju programa, vključno s priporočili za posamezne države, če se bo zdelo ustrezno. Ocenjevanje rezultatov bo pomembno za boljše razumevanje, kako je razporeditev sredstev vplivala na rast in delovna mesta.

Uspeh novih programov kohezijske politike je tako bistven za uresničitev splošnih načrtov Unije za močno gospodarsko rast, številnejša in boljša delovna mesta ter višji življenjski standard njenih državljanov.

¹⁹ Evropska komisija (2007): *Reforma proračuna v spreminjajoči se Evropi*- SEC(2007) 1188.